

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszisztensségek kérésének visszaadása
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A székesfehérvári eset.

Székesfehérvár nem hiába régi büszke koronázó városa Magyarországnak: Pünkösdi ünnepén megmérte Székesfehérvár a szociáldemokrata fővezérek tudományát — és könnyűnek találta. Nem csoda; annál kevésbé, mert a mérleg másik serpenyőjében a Katolikus Népszövetség székesfehérvári szervezete állott, ez pedig egyike az ország legerősebb, legjobban összetartó szervezeteinek.

Hogy hogyan, miképpen történt, annak részletezése itt, a messze távolban el is maradhat. Nem a részletezés itt a fő, hanem maga a tény. Pünkösdi ünnepére a szociáldemokraták népgyűlést hirdettek Székesfehérvárra. Csak úgy heccből meghívták rá az ottani Katolikus Népszövetséget is, gondolván, hogy a katolikusok csak nem fognak elmenni az elvtársak gyűlésére! Ebben a számításban azonban alaposan csalódtak. A népszövetségi tagok nagyon is elmentek a gyűlésre, annyira, hogy ők tették a többséget s mikor elnökválasztásra került a szó, nem az elvtársak, hanem a népszövetségi tagok győztek. Piros pünkösdi ünnepén megesezt Székesfehérvárott az a tréfa, hogy a szociáldemokraták által összehívott gyűlés elnökévé megválasztottak —

egy papot, dr Vass Józsefet, a Katolikus Népszövetség igazgatóját.

Aztán próbálták a szociáldemokrata szónokok obstruálni. Kettőn négy óra hosszat beszéltek, csak hogy dr Vass tábora elszéledjen. Nem széledt el senki! Garbai elvtárs utcai nívója beszédje ellen odaszegte az utca fegyvereit és az utca koronázatlan királya megdőbbsen tapasztalta, hogy az ő beszédébe is lehet közbekiabálni, őt is lehet hurrogni s ha ő tud gorombáskodni a szószékről lefelé, lehet ám visszagorombáskodni alulról fölfelé is! Aztán jött Vass József gyújtó beszédje; beakonyodott, be is sötétedett, de a Népszövetség tagjai rendületlenül állottak Székesfehérvár piacán, elfogadták a — Vass József által beterjesztett határozati javaslatokat s a megsegyenülve távozó garbaisták után diadalmasan kiálthatta a Népszövetség tábora: elvtársak, jó éjszakát!

A székesfehérvári eset ragyogó bizonyossága a Katolikus Népszövetség nagyra hivatottságának. Kellő vezetéssel, lelkes irányítással olyan tábora lesz ez a keresztény egyéneknek, a minőt csak Kapisztrán János tudott összehozni a pogányok ellen. Ma ismét pogányok ellen küzdünk, pogányok ellen, a kik nem kiülről, nyiltan, becsületes ellenfélként tör-

nek be, hanem előbb belopóztak s aztán bent csinálnak alattomos robbantásokat. Székesfehérvár megmutatta, hogy nincs az az ellenfél — még az utcai hősöket sem véve ki — a melyeknek bár egy talpalattnyi földet is át kellene engednünk. Csak álljunk össze, szervezkedjünk, legyen bennünk bátorság, kitartás, fegyelmelzés — és legyenek bátor, kitartó, fegyelmelni képes vezérek. Megvan minden föltétel a győzelemhez s a keresztény Magyarország diadalának jegyében indult hódító utra a Katolikus Népszövetség.

A véderőreform tárgyalása.

Budapest, június 6.

(Saj. tud.) A véderőreform bizottság ma kezdi meg tárgyalásait. A bizottságnak 20 tagja van. Az ülések hetenkint kétszer tartatnak meg.

A miniszterelnök Budapesten.

Budapest, június 6.

(Saj. tud.) Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök, a ki a pünkösdi ünnepeket titkárával dr Bárczy Istvánnal öccsénél gróf Khuen-Héderváry Henriknél töltötte, a szlavonai Nustáron, holnap reggel Budapestre érkezik.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Szent László lovas szobrának alakja és elpusztulása.

— Dr Karácsonyi János. —

Szent László aranyos lovas szobráról a középkori Nagyvárad, sőt egész Magyarország büszkeségéről melyik nagyvárad művelt ember ne hallott volna valamit? De azt már nagyon kevesen tudják, hogy tulajdonképpen milyen volt az alakja?

Csezmiczei János nagyváradai kanonok, később pécsi püspök, költői néven Janus Pannicius, Váradtól való bucsuzásában megemlékezik a szoborról. De leírásából a szobor alakjára csak annyit vehetünk ki, hogy legalább is a király alakja be volt aranyozva és hogy jobbajával harci bárdot emelt.

Világosabban és részletesebben beszél a szent király testtartásáról Miskolczy István református esperes 1609-ben. Ez a Váradon tartott esperesi gyűlés alkalmával megnézte a váradai vár belsejét is és a látottakat jegyzőkönyvébe feljegyezte. Ő azt mondja, hogy be-

menvén a kapun, jobb oldalt találta Szent László lovas szobrát és a király alakja úgy tartja kezében a harci bárdot, mintha vágással fenyegetődnék.

E sovány leírásokból is kétségtelen, hogy Szent László alakja előre tekintő volt, jobb karját magasta emelve vágni készült. Ehhez a pillanathoz kellett simulnia a ló alakjának is.

Boldogult Czobor Bélától tudom, hogy midőn Ipolyi Arnold váradai püspök lett, egyik nagy gondolata és forró óhajta volt, hogy majd megcsinálhatja Szent László lovas szobrát, még pedig úgy, hogy az lehetőleg az 1390-ben találtatott országihíri szobrot tükrözze vissza.

A nagy műtörténetirő és művészlektő püspök e végből a lovat ép úgy akarta elkészíttetni, mint aminő Szent György lovas szobrán, Prágában látható. Mert azon hírneves művészek, Kolozsvári Márton és György, Miklós képző háj, akik először is Nagyváradra készítették el 1370-ben a székesegyház homlokzata elé a 3 magyar szent király szobrát, kaptak megbízást a szentek szobrainak elkészítésére a messze külföldről is. Ezek közül az 1370-ben készült Szent György szobor Prágában a Hradsinon ma is meg van.

E szobron annyi élet, annyi igaz megfigyelés, annyi mozgás van, hogy valóban méltó volna az utánsásra, ha csak legkisebb nyoma volna annak, hogy Szent László lovas szobra is ily helyzetben volt.

Azonban összes adataink azt mutatják, hogy Kolozsvári Márton és Györgynek egész más feladatot kellett megoldania akkor, midőn Szent Lászlót akarták megörökíteni és egész más volt a feladatuk Szent György szobránál.

A prágai Szent György szobor ugyanis azt a jelenetet ábrázolja, midőn Szent György a sárkányra rátapos és lábujzával annak szájába dőli. A földön fekvő sárkány megölése végett tehát maga a ló is lenéz és maga Szent György és lefelé irányítja összes figyelmét. Ezzel fogva mind a lónak, mind a szentnek feje lefelé irányul.

Ellenben Szent László egy vele szemben álló ellenségre készül támadni, ennél fogva előre kellett néznie és testének a nyeregéből kiemelkednie és előrenyultnak kellett lennie. Hasonlóképp a lónak is nem taposásra, hanem ugrásra készen kellett lennie.

Amit a leírásokból Szent-László lovas szobráról előre sejtünk, azt némely régi ké-

Meglepő kötéréjű.

Rendkívül kiadó.

Kitűnő és olcsó.

PORTLAND-

SCHAUMBURG-LIPPE herceg beremendi gyárából

CEMENT

KONDOR DEZSŐ, Nagypiacz,

FÜCHSL-PALOTA, Telefon 969.

Cementcsövek, födéllemez, elszigetelőlemez, aszfalt és cement munka. Műtárat legyen köd

Városi közügyek.

A közgyűlés tárgysorozata.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága holnap délután tartja rendes havi közgyűlését.

A városatyák bizonyára nagy számmal jelennek meg, mert választások lesznek s ez mindig vonzerővel bír a törvényhatóság tagjaira.

Betöltik ugyanis a két árvaszéki ülnöki állást és pedig a pártközi konferencia megállapodásához képest, valószínűleg Nizzalovszky Endre fogalmazóval és dr. Kripka Henrik napidíjas ülnökkel.

Igy tehát fogalmazót is kell választani s előreláthatólag Egely Alajos közg. gyakornok lesz fogalmazóvá megválasztva.

Ugyancsak most választják a főpénztári ellenőrt s erre a helyre valószínűleg Klemens Péter I. o. számtiszt lesz egyhangúlag megválasztva. Legalább is megérdemelő Klemens Péter ezt az elismerést azért a buzgó munkáért, amit kifejtett eddig nemcsak mint számtiszt, de összesen hét év alatt, ameddig mint helyettes ellenőr a legnagyobb elismerés mellett teljesített.

Az ő megválasztása folytán megüresedő I. o. számtiszt állásra Erdélyi Bernát II. oszt. számtiszt lép elő s az ő megválasztása is elismerése lesz buzgó tevékenységének. Így tehát még II. oszt. és esetleg III. oszt. számtisztet is választanak.

Igen fontos tárgya lesz a közgyűlésnek a köztisztviselési szabályrendelet, amely amíg rendet hoz ebben a dologban, másrészt óriási új megterhelést hoz a közönségre.

A közgyűlés tárgysorozata különben a következő:

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról. 2. Az üresedésben levő

árvaszéki ülnöki állásnak váltság utáni betöltése és ezek betöltése folytán üresedésbe jövő más állások választás utáni betöltése. 3. Az üresedésben levő főpénztári ellenőri állás választás utáni betöltése és ennek betöltése folytán esetleg üresedésbe jövő más állások választás utáni betöltése. 4. A m. kir. pénzügyminiszter leirata a kereskedelemügyi tárca ideiglenes átvétele tárgyában. 5. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a bérkocsi iparról szóló szabályrendeletet jóváhagyási záradékkal ellátva megküldi. 6. A m. kir. belügyminiszter a csendőr altiszti iskola építésére kötött szerződést jóváhagyási záradékkal ellátva megküldi. 7. A tanács a köztisztviselési szabályrendelet tervezetét tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti. 8. A tanács előterjesztése a Sztaroveszky gyermekkorház szervezeti szabályrendelet módosítása tárgyában. 9. A tanács a hordójelző hivatalra alkotott szabályrendeletet tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti. 10. A tanács az értéknövekedési illetékről alkotott szabályrendeletet záradékolás végett beterjeszti. 11. A tanács előterjesztése az iparos tanonciskolai tan- és beírás díjak törlése és a tanonc oktatás díjmentessé tétele tárgyában. 12. A tanács az iparos tanonciskola 1911—1912 tanévi költségvetését beterjeszti. 13. A tanács előterjesztése a velencei partra tervezett vízvezeték szerelői raktárnak a Károlyutcai telepre leendő építése tárgyában. 14. A tanács előterjesztése a népszámlálásra engedélyezett költség elszámolása és a népszámlálás vezetését és ellenőrzését teljesítő városi tisztviselők megjutalmazása iránt. 15. A törvényhatósági bizottság határozata a Rhédey kert fellesztése tárgyában tett indítványra. 16. A tanács előterjesztése a Leszámitoló és Jelzőbank által felállított zálogházban a zálog kölcsönök után szedendő kamat megállapítása iránt. 17. A tanács előterjesztése az esküdtek alaprajstroma összeállító bizottsága 2 tag választása iránt. 18. A tanács jelentése a könyomdai munkálatok tárgyában megtartott árlejtés eredményéről. 19. A tanács előterjesztése Rimanóczy Kálmán által a Kert város mellett lévő 438. □ méter terület megvétele tárgyában tett ajánlatra. 20—27. Köztérvelési ügyek, utcavonal megállapítások. 28. Moskovits Miksa thb. tag indítványa a kissármási földgáz

felhasználása tárgyában. 29. Pásztor Ede thb. tag indítványa a Kapucinus-utcának Bántty Dezső nevről leendő elnevezése tárgyában. 30. Gábel Jakab thb. tag indítványa a piaci szabályrendelet felfüggesztése iránt. 31. A tanács Nagy Lajos és özv. Kolok Mihályné földbérlet átruházására megkötött szerződést jóváhagyás végett beterjeszti. 32—38. Köztér vételi ügyek. 39. A tanács előterjesztése a tanítók házára a törzsvagyonyból tett adomány tárgyában. (l-ső ízben kitéve.) 40. A nyugdíj-bizottság előterjesztése özv. Sztariil Jánosné özvegyi ellátmánya megállapítása tárgyában. 41. A tanács özv. Cseh Zsigmondné halotti negyed kiutalása iránti kérvényét beterjeszti. 42—43. Fizetési előlegek.

Miről a törvényhatósági bizottság tagjait azzal van szerencsém értesíteni, hogy a közgyűlés tárgysorozatába felvett ügydarabok a közgyűlés napját megelőzőleg 24 órával hivatalos helyiségben közszemlére kitéve lesznek, úgy hogy azok bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad város mint állandó választmánya 1911. évi június hó 2-án tartott üléséből.

Bordé Ferenc,
főjegyző.

A magyar turista egylet látogatása Nagyváradon.

A pünkösdi ünnepek a turistaság jegyében folytak le Nagyváradon.

Az ország első turista egylete, mely egy-maga 1500 működő tagot számlál, tartotta pünkösdi hétfőjén az évi szokásos közgyűlését »vándor gyűlés« formájában nálunk, összekapcsolva azt néhány kisebb-nagyobb kirándulással.

Vasárnap reggel mintegy 60 turista és turistánő indult ki a reggeli vonattal Révre, a tervezett kirándulásra.

A barlangnál várta és üdvözölte a vendégeket az Erdélyrészi Kárpátgyelet érdemes főtitkára, Kovács Géza, akinek köszönhető az ország egyik legszebb cseppkőbarlangjának feltárása és járhatóvá tétele.

pekkal is igazolhatjuk. Tudvalevőleg 1598-ban Nagyváradot a török ellen gróf Redeon Menyhért vezérlete alatt 3000 német és olasz katoná is védelmezte. E katonák közt sokan voltak, akik az akkori szokás szerint a várak, városok, vidékek képeinek elkészítéséhez nagyon jól értettek.

Egyik ilyen rajzoló átadta rajzát Ortel Jeromos nevű német könyvkiadónak. Ő azután fel is használta ezt: 1607-ben megjelent és a török háborúról szóló művében. 1665-ben művét újra kiadták és ez új kiadás Magyarországon számos könyvtárban található. Szent László lovas szobráról azonban e rajz nagyon homályos képet ad. Inkább csak rohanó lovas embert ábrázol, s ha nem ott állana a két tornyu székegyház előtt, talán csak disznak tartanók. Annyi azonban e rajzból is kivehető, hogy Szent-László király karját magasra emelve tartotta.

Szerencsére még egy másik Houfnagel nevű német is lerajzolta ugyanekkor a váradi várat és ennek rajza 1618-ban »Theatrum praei prarum totius mundi urbium« című műveiben szintén megjelent. Ezen már jól kivehető a harci bárd, kivehető, hogy a szent király egy kissé hátra hajlik, hogy annál erő-

sebbeu sujton. Ennek megfelelőleg a ló is; első lábait felemeli, sőt ha jobban megfigyeljük, azt is észrevehetjük, hogy a ló hasa alatt támaszték van. Világos tehát, hogy Károlyvári Márton és György Szent-László lovát ugrásra készen ábrázolták és mivel az egyensúlyt akkoriban másként megoldani nem tudták, a ló hasa alá tettek támasztékot. Pompásan egyezik ez Miskolc Istvánnak azon észrevételével, hogy a ló mén ló volt és egyik herezacskója nagyobb volt, mint a másik. Ez csak az ágaskodó lónál vehető észre.

És azután a leírásokkal teljesen egyezik. Megállapíthatjuk tehát, hogy Szent Lászlót lovas szobrán akként ábrázolta a két jeles művész, hogy kissé ágaskodó lovon, karját magasra emelve a harci bárdal ellenfelére rávágni készül.

Már most e remek mű elpusztulásáról kell szólnunk.

Az elpusztulás első és fő oka tulajdonképpen az volt, hogy az a kegyelet, amely Szent-László e nagyszerű lovas szobrát létrehozta, elmúlt. A XIV. századbeli költő szerint meg nem elégedett senki reá nézni és egy század múlva darva, kegyeletlenség, hazafiatlan, gyűlölködő hangokat kezdünk hallani. Székési

Horváth András 1549-ben, Tállyán a hitújító és német párti ember gyűlöletével gunyolódik Szent László szobra felett.

»Oly igen féltém a török császár
Meg ne sárgalmá Szent-László lovát
Magával ne vinné sok kővér papját
Akik kerengik szip koporsóját.«

Mihelyt kihalt a hazafiasság, mihielyt a gyűlölet oly fokra hágott, hogy inkább török kében látják szívesen Nagyváradot, mint a katolikusokéban, nem lehet a romlást fenntartani.

1598-ban már nagyobbraest nem a nagyváradiak védelmezték meg Nagyváradot a retentő török sereg ellen, hanem máshonnan jövő idegenek és Várad megmaradt csekély számú katolikusai.

Várad dicsőséges védelme okozta, hogy az időtájt mia tenki Váradról beszélt és így mindjárt az ostrom befejezése után Rudolf császárnak különös kívánsága támadt.

1598 iki levélében írja öccsének, az akkor Kassán tartózkodó Miklós főhercegnek, hogy hallja, hogy a váradi várban 5 öntött szobor van és ezek közül az egyik Mátyás királyé. — A ritkaság gyűjtő tudós kívánsága feltámadt a

Próbababákat, kerti-butorokat, gyermek-kocsikat és gyermek hajtányokat, utazó-, kézi-, piaci-kosarakat, kefeárukat, gyermekszékeket stb. jól olcsón és nagy választékban

JANKY ANTAL UTÓDA kishidfői

Telefon: 8.

kosár- és lámpaáru-üzletében vásárolhat.

Telefon: 8

Az acetylén-fény mellett majdnem egy óráig bolyongott benn a társaság és elragadtatva bámulta a csodás alakulatú cseppképződményeket, a váitoratos bariangformálódásokat, amelyeket első felfedezője, a turistakörökben örök emlékeztető Czárán Gyula nem hiába nevezett el pokolnak, vagy paradicsomnak, Mahomed tündérekertjének.

A bariangból, hol néhány amateur fotografus magnesium-fénnyel felvételt is eszközölt, a társaság kijövén az ujonnan létesített turista uton, felment a »Gabriella-kiáltó«-hoz, honnan csodás panoráma nyílik a Sebes-Körös mély völgyére.

Vidám hangulatban ütek aztán az ebédhez a vizesés mellett, hol lelkes felkészítőben ünnepezték a hatalmas budapesti egyesület s az embrióban levő kis nagyváradit egyesület barátságát s a buzgó vezetőket. Dr Thirring Gusztáv, dr Thirring György, Fász Géza budapesti és Székely Sándor mérnök nagyváradit turisták mondtak lelkes tósztokat. A budapesti turisták külön daloskore néhány gyönyörű énekkel járult még hozzá a hangulat emelkedéséhez.

Azután sietni kellett le a révi nagyállomáshoz, a mely ut egy darabig a Sebes-Körös mellett vezet, szemben az érdekes »tündérvár«-ral.

Az egy óras gyaloglás a barátságosan tűző napsugarak alatt próbára tette a Nagyváradról a turistákhoz csatlakozott néhány kiránduló hölgy turistai képességét, de dicséretükre legyen mondva, becsületesen állották az első »tűzpróbát«.

A Nagyváradra érkező gyorsvonatokból — mivel a budapestiek még a fürdőket is megakarták ismereni — egyenesen átszállt az egész társaság a fürdővonatra s előbb a Püspök-fürdőt, aztán onnan átgyalogolva, a Félix-fürdőt nézték meg, hol különösen az egyik budapesti turistánál, dr Steinberger Sarolta érdeklődött a fürdők berendezése felől.

Hétén reggel a Káivária-hegyre mentek fel, hogy madártávlatból is megtekinthessék a várost, melyet Kőszeghy József és Dajka Endre vezetése mellett még a délelőtti folyamán megtekintettek. 11 órakor gyűltek aztán össze a városháza nagytermében a vándorgyűlésre.

A vándorgyűlés.

Ha nem is az ügyszó méltó és a vándorgyűlés előkelő magas színvonalának megfelelő nagy számban, de igen szép és nobiles halgatóság részvételével folyt le a vándorgyűlés, hol ott láttuk a vármegye és város vezető férfait Hlatky Endre és dr Miskolczy Ferenc főispánnal, Rimler Károly polgármesterrel élükön. Feiser felt. püspök képviselte a klerust. Rimler Károly polgármester üdvözölte a város nevében a Magyar turista-egyletet, kilátásba helyezvén, hogy úgy a turista ügyet, mint a sport minden ágát a legmesszebbmenő támogatásban fogja részesíteni. *Keszthelyi Zoltán* megyei főjegyző a nagyváradit sport-egylet nevében üdvözölte az itt vándorgyűlést tartó budapesti egyesületet. Ezután dr Thirring Gusztáv, a magyar turista egyesület elnöke tartotta meg az eszmékben gazdag megnyitó beszédet, mely után dr Némethy Gyula ismertette lendületes és poétikus felolvasásban a Biharhegy-ség még kevesek által ismert egyik legszebb helyét, a biharvármegyei csudavárát. Majd dr Schwicher Richárd Alpin-ethika és morál című tanulmányát olvasta fel a szerző akadályoztatása miatt a magyar turista-egylet buzgó al-elnöke, dr Nigrényi György, dr Prince Gyula egyetemi tanár beszélt aztán Magas Assia 4—5000 méteres magas fensikjain, a Himalája lábánál lévő tibeti fensikon két évig tartó expedíciójának tapasztalatairól állandó és feszült érdeklődés között, amelyekről készített szép fotográfiákat sajnos a városháza nagytermének el nem sötétíthetése miatt nem mutathatta be. Az elnök zárszavával végződött a városunk életében nagy eseményt jelentő gyűlés.

A Rimánóczy-éttermét megtöltötte a banketre összegyűlt szép társaság, melyből különösen ki kell emelnünk a szépnemet képviselő három budapesti turistánál, Ivanovits Miklósnét, dr Steinberger Saroltát és Kőszeghy Józsefét. Az ebédnél emelkedett hangú felkészítőben adtak kifejezést, úgy a budapestiek, mint a nagyváradit hálójuknak és köszönetüknek a vándorgyűlés és az ezzel kapcsolatos kirándulások sikeréhez fáradozásukkal hozzájárult vezetőségnek: s a turistaság ügyének Nagyváradon való fellendülését éppen a pünkösdi vándorgyűléstől remélve, kölcsönös meleg érintkezés fejlődött ki a turisták között.

Dr Thirring Gusztáv éltette Kőszeghy Józsefet, Székely Sándort, Dajka Endrét s mindazokat, kik még fáradhatlanul résztvettek a rendezésben, dr Nigrényi György, Kőszeghy József, Székely Sándor, Fász Géza, a legszellemesebb turista, Kiss Dávid a nagyváradit turisták lelkes nesztora beszéltek még.

A már említett széphangu turista dalárda éneke fűszerezte az ebédet, mely után kimentek a vonathoz előkelő vendégeink s a vizionlításra bucsuzással váltak el a nagyváradit diaktól.

Vajha a lelkes hangulat, mely a budapesti turisták vándorgyűlése alalmából a nagyváradit lelkét megkapta, nem muló szalmaláng s az idej pünkösdi ünnep a mai turista életünkben azt az óhajtott forduló pontot jelentené, melyet mindenki, aki e nemes szórakozás és a tanulságot, testet, lelket edző sport iránt lelkesedik, — vágyó szívvel remél s a jövőben biharvármegyei és nagyváradit gyakorlott és jókedvű, fáradhatlan turisták csapatai mind sürűbben járnak be a bihari hegység természeti szépség-kben ritka vidék által felülmúlt gazdagságu völgyeit és ormait, barlangjait és gerinceit.

Nagyvárad városa 1910-ben.

Százezer koronánál nagyobb pénztári maradvány.

A városi számvevői hivatal most állította össze Nagyvárad város 1910. évi zárszámadását s az eredmény meglepő.

Jóllehet azt tartják, hogy a város zárszámadását illuzoriussá teszi a póttulványozás, mert ezáltal lehet mesterségesen kedvezőbbé vagy kedvezőtlenbé tenni a végeredményt, Nagyvárad város számvevősége azonban már tanult a múltból, hogy az ilyen látszólagos eredmény előbb utóbb megbosszulja magát s ezért nem is utazik ilyen látszólagos sikerekre.

császárból és azt akarta, hogy ezeket küldjék hozzá.

Szerencsére Miklós főherceg dec. 1-én világosan megírta, hogy rosszul értesítették a császárt. Nagyváradon nem őt, hanem csak négy öntött szobor van és ezek egyike sem Mátyás királyé, hanem Szent István, Szent László királyoké és Szent Imre hercegé. Ezeket fel nem küldheti, mert nagyon súlyosak és azonkívül a magyar és erdélyi népeknek az a hite, hogy míg a szobrok meg vannak, addig a török Váradot be nem veszi. A legutóbbi ostrom alkalmával több lakos le is kiáltott a törököknek, hogy ne fáradjanak hiába, mert hiszen a szent királyok megvédik őket. A törökök erre oly magas sáncokat csináltak, hogy azokból a várba láthattak és a templom előtt levő szobrokat lövődzték, de sohasem találták el golyóikkal.

Rudolf császár látva öccse leveléből, hogy őt félrevezették, rögtön megírja, hogy ő nem kívánja a szobrok felküldését.

A főherceget 1598 november végén egy tudósították Váradról, hogy a szobroknak semmi bajuk sem történt. Tehát a török golyók nem ártottak a szobroknak. Azonban 1609-ben Miskolczy már csonkán találja a lovas szobrot. 1605—6-ban Bocskay hadai ostromolták Váradot és emelőkora ekkor kellett történnie, hogy valamelyik ágyugolyó a lovaszobrot megsértette.

1618-tól kezdve a szent szobrok még jobban árvák maradtak. Nemcsak hogy a katolikusok előttük soha nem imádkoztak, hanem annak nyoma is eltűnt, hogy valaha a templom előtt állottak. Bethlen Gábor a róla nevezett bástyát építve leromboltatta tövig a régi székesegyház

zat és annak köveit a király fia és Bethlen bástya közé húzott erős falba építette bele.

Igy állottak árván a szent szobrok 1660-ig. E évben a nagyváradit óriási politikai baklövészt követtek el. A török parancsára először meghódítottak Barcsay Ákos fejedelemnek, de aztán megint mást gondoltak és a töröktől annyira üldözött Rákóczy hűségére tértek vissza. Emiatt a török 1660 július 14-én ostrom alá vette. Ekkor mind a nagyjából református vallású városi lakosok vonultak be a vár védelmére, de hiába volt minden hősiesség. Kellő hadi tudomány hiánya miatt augusztus 27-én kénytelenek voltak azt átadni.

Hogy a szent királyok szobraira mily sors várt, azt már mindjárt az alkudozás napján lehetett sejteni. Még nem vonultak ki a keresztények, még várni kellett a szekerekre, de a kíváncsi törökök már beutottak a várba és mint Szalárdi megjegyzi: akkor csufoltattak a keresztények közül s főképpen Szent László király nagy mesterséggel öntött lovas képét a magyarok bálvány istenének nevezik és mutogatják vala*. Másnap pedig amint a várat teljesen birtokukba vették, mint Szalárdi írja a régi szent királyok statúait a torayokon levő merő aranyos régi nagy öreg gombos keresztet helyükből levonták. Szent László merő aranyos statúáját diribül-darabra rontották tizes számban való apró puskákat csináltak belőle nagy káromkodással a magyarok istenének mondva azokat.**

De nemcsak magyar tanubizonyosság van a

*... nemzeti könyvtár II. 590.

** Szalárdi első jelentése a keresztény fejedelemek...

híres szobrok pusztulásáról, hanem egyik török író is elbeszéli azok megsemmisítését. Eolia Cselebrti török utazó jelen volt Várad ostromán és a szobrok pusztulását is megírta e szavakkal: »Várad városának talizmánjai.«

Várad belső vára előtt néhány híres uralkodónak szobra állott, némelyike bronzból volt s lovon ülő helyzetben volt felállítva. Facseti Ali aga azt mondja: »Miféle belpoklos bálvány-szobrok ezek? S lovát neki ugratva szablyáját úgy vágta az említett bronz szoborhoz, hogy annak a szobornak jobb karját egyszerre leszakította, mint egy ugorkát. A többi nép is erre kardjával csapott a bálványokra. Némelyeknek kardjuk a szobron eltorzított, de Ali agának régi német kardja volt s néhány bálványt összevagdalt vele. Ezek a szobrok oly szépek voltak, hogy mindegyik ragyogott az aranytól, mindegyik felért egy-egy Rum tartomány adójával.*) Beszél aztán még Eolia az ő szokása szerint nagyitva, tulozva a szobrok szeméiről, körmeiről, holott ő azokat már nem láthatta, mert hiszen már szétrombolták.

Bizonyára tehát a török romboló fanatizmusa dulta szét Nagy Lajos és Mária királyné korának nagy művészi alkotásait, s köztük Szent László lovas szobrát is.

Segíteni nem segítünk rajta, csak tanulhatunk e pusztulásból is, mert ha nem lett volna oly szörnyű egyenetlenkedés magyar és magyar között, semmi esetre sem vett volna rajtuk annyira erőt a török, hogy legdicsőbb királyaink művészi szobrait is lerombolják.

*) Eolia... magyarországi utazása I. 41.

A kedvező eredményt tehát Nagyvárad város rohanos fejlődésének és annak lehet tulajdonítani, hogy bár a kösköltő kulcsa nem emelkedett, de emelkedett maga a kösköltő alapját képező állami adó. Ez viszont két oldalról bírálható el. Ha igazságos alapon emelkedik az állami adó, az a polgárság jövedelmeinek kedvezőbb alakulását jelenti, ha azonban csak az adóprás erősebb működésének lehet betudni az állami adó növekedését, ezáltal a polgárság existenciája van megátámadva s ez esetben a magasabb bevétel sem örvendétes jelenség.

És a számadás különben teljesen igazolja azok álláspontját, akik a költségvetésnél ellenesték a 2 százalékos csatornázási adót, indítványozták a kösköltő leszállítását és azt állították, hogy a város háztartásának egyensúlya a leszállítás dacára sem fog meginogni.

Ilyen kedvező eredmény mellett elérkezett az idő, hogy Nagyvárad városa komolyan foglalkozzék a közterhek csökkentésének kérdésével.

A zárszámadás főbb adatait különben a főszámvevő a következőkben foglalta össze:

A költségvetéssel szemben a kiadási többletek főösszege volt 945.896 K 43 fill., a bevételi többletek főösszege pedig 1.070.794 K 40 fill. s így az eredmény 124.897 K 97 fillér, ami egyúttal a házipénztár 1910. évi kezelésének bruttó pénztári maradványa.

A valóságos pénztári maradvány azonban ennél több, mert a pénztár különféle beruházásokból folyólag előirányzatokon kívül olyan fizetéseket teljesített, amelyek egyes alapokból voltak fedezendők. Így a házipénztár követelése az egyes alapokból 99.496 K 42 fill., a házipénztár tartozása pedig az egyes alapoknak 15.432 K 80 fill., tehát a 84.063 K 62 fill. különbözet, mely az 1910. évi kezelésből folyólag szintén pénzmaradvány s így a házipénztár 1910 évi netto pénzmaradványa tulajdonképpen 208.961 K 59 fill.

A bevételeknél különösen a vasuti kövezetvámoknál (negyven százalék), a községi pótdónál (13 százalék), a birtok átírási díjaknál, a járdaköltség térítvényeknél volt meglepő az emelkedés. Visszaesés esupán a vásárvámoknál és a sorompói kövezetvámoknál mutatkozik jelentékenyebb mértékben.

Igen szép növekedést mutat a vagyon leltár is.

A város tiszta vagyona volt 1909 évben 13.757.737 K 42 fillér, 1910 végén pedig volt 17.346.611 K 94 fillér, tehát a város tiszta vagyona növekedett 1910 évben 3.588.874 korona 52 fillérrel. Ez az eredmény részben a változott viszonyokhoz képest történt újabb becslés alapján, részint új beruházásokból állott elő.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

Háromszoros gyilkosság.

Szenzációs gyilkosságoknak jött nyomára a szalárdi csendőrség. Háromszoros gyilkosságról van szó és pedig két asszony és egy szerencsétlen férfi megöletéséről. A tettes jelenleg a szalárdi csendőrség foglya és a nyomozás befejezésével a nagyváradai ügyészségre fogják bezsállítani.

A maga nemében páratlan gyilkosságokról tudósítók a következőket jelenti:

Az első gyilkosság.

Jákóhodos községében, Sipos Bálintot úgy ismerték mindenki, mint sötét lelkű, zárkózott természetű embert, akitől irtóztak az emberek. Es erre volt elég okuk.

Szegény ember volt és hogy kenyeret biztosítson magának pipaszár készítővel foglalkozott. A pipaszár készítéséhez Sipos választóvizet is használt, mire a hatóságtól engedélyt is nyert. Hogy mennyire visszaélt ezzel az engedéllyel Sipos, az csak most jutott a hatóság tudomására. Ez az emberi voltáról megteledezett rém, egy évvel ezelőtt feleségének megöletésével kezdte meg gyilkosságának sorozatát. Sipos Bálint felesége néhány évvel idősebb volt Siposnál és emiatt Sipos az utóbbi években teljesen elhidegült tőle és mindenáron arra törekedett, hogy megszabaduljon tőle. Mivel pedig hiába követelt el mindent arra, hogy az asszony elhidegüljön tőle, borzalmas tervet eszelt ki. A szerencsétlen, mit sem sejtő asszonnyal borba kevert választóvizet itatott meg, amittől az asszony meg is halt. A halottkém az asszonynál természetesen halált konstatált. Az asszonyt el is temették, de a faluban csakhamar suttogták, hogy Siposné nem természetes halállal halt meg. Amit a faluban suttogtak, még nem vette kézpénznek a hatóság és nem indította meg a vizsgálatot.

A második gyilkosság.

Sipos Bálint az első gyilkosságtól kezdve szabadon járt-kelt s arra törekedett, hogy új feleséget szerezzen magának. Sipos nem volt csunya ember, de roppant goromba volt s így nem vette szívesen az ő társaságát senki. A községben még azt is gyanuba fogták, aki vele barátkozott.

Feleség keresés közben találkozott össze Sipos Nagy Bálinttal, aki azon panasszkodott, hogy az ő felesége roppant sokat iszik és nem bír vele, mert folyton veszekedik.

— Szabadíts meg ettől az asszonytól! — mondta Nagy.

— Csak az kell? Majd elbánunk vele — felelte Sipos és e biztatását rá egy hétre be is várta. Sipos megjelent Nagy Bálint lakásán és egy liter folyadékot vitt magával. A folyadék pedig borból, pálinkából és választóvizből állott.

Nagyné szívesen fogadta Sipost, aki nyomban megkezdte rettenetes tervének a kivitelét. Nagyné gyanútlanul hajtott fel egy nagy pohárral a gyilkos keverékből. Nyomban utána égető fájdalmat érzett a gyomrában és a szájában.

— Gyilkosok vagytok. Segítsé! Az asszony erre menekülni akart a két szörnyeteg-től Sipos ekkor az ajtóhoz ugrott és bezárta azt. A szerencsétlen asszonyt azonnal lefogták és megkötözték. Nagy ezután az istállóba ment és onnan istrángot hozott be, melyet Nagyné nyakára erősítettek. Az istráng egyik végét

Sipos, a másikat Nagy hurta, míg az asszony élettelenül nem feküdt a földön. Ekkor mindketten az ajtóhoz vonszolták a hullát és a kilincsre felakasztották s azután eltávoztak onnan.

Nagy csak jó idő múlva tért haza s hogy a gyilkosság gyanuját magáról elhárítsa, kétségbeesetten kezdett kiáltozni. A helyszínrre kijött az előjáróság is, amely azonban az öngyilkosságot konstatálta s ennek alapján megadták a temetési engedélyt.

Az utolsó mésezrlás.

Nagyné felett is elhantolták a földet s a faluban ismét suttogtak. Sipos most Filipás Lőrinc házáat kezdte kerülgetni, még pedig eredményel. Az asszony ugyanis hallgatott a csalogató beszédekre és elhagyva urát összedült a vértől bemocskolt kezű Sipossal. Sipos gorombán bánt az asszonnyal, aki e miatt elhagyta és visszatért Filipáshoz. Sipos azonban addig könyörgött, míg az asszony ismét visszatért hozzá.

Ekkor határozta el azt a rémes dolgot, amelyhez hasonló csak a rémregényekben fordulhat elő. Siposék kicsalták Filipást a mezőre és ott orozva Sipos leölte. Hogy pedig ne ismerhessék fel a hullát, azt a legrettenetesebb módon fölmészározták. Filipásnak a fején egy kimővés volt, nehogy erről ismerjék fel, a hullát fejtől levágták. Ugyanígy levágták a karját is, melyre még a katonáskodása óta rá voltak tetoválva Filipás kezdő betűi. Levágták a két lábát is a hullának. Az így ledarabolt testrészeket a legelőn lévő itató kutba dobálták bele. A hullarészek azonban oszlásnak indultak és messze érezhető büzt terjesztettek. A két bűnös erre kihalászta a kutból a hullarészeket és elföldelték. A földelés azonban nem volt mély, a csontokat kitérték a sértések s így jutott tudomására a csendőrségnek a dolog.

A töredelmes vallomás.

A csendőrség Sipost és Filipásnéét azonnal letartóztatta és őrizet alá vette. Amíg a nyomozás tartott, Sipost nem hallgatták ki. Sipos már a letartóztatás alkalmával nagyon meg volt törve és mikor két nap alatt sem hallgatták ki, ő maga kérte a csendőröket, hogy hallgassák ki, mert ő rettenetes bűnököt követett el, melyek nagyon bántják lelkiismeretét. A csendőrmester Péchy Imre ezután személyesen hallgatta ki Sipost, aki mindent beismert s látszott rajta, hogy megkönnyítette vallomásával lelkiismeretét. Péchy csendőrmester megindította nyomban az egész ügyben a nyomozást.

Érdekes a Sipos Bálint 11 éves leányának a vallomása, aki a következőket mondta:

— Csendőrbácsa az én anyámnak mikor meghalt, meg volt égetve a szája és olyan sebes volt.

Sipos a csendőrmesternek még azt is bevallotta, hogy hamis pénz készíttéssel is foglalkozik. még pedig nem is egyedül. Bizonysággul 4 darab hamis 5 koronást adott át Péchynek. A csendőrmester ezután házkutatást tartott, azonban a hamispénzgyártó társai úgy látszik észre vették a bajt és még idejekorán megsemmisítették a gépet.

A csendőrség még mindig folytatja a vizsgálatot. Több letartóztatás várható. A bűnösöket a vizsgálat befejeztével bezsállították az ügyészségre. Az eset az egész szalárdi járásban nagy megbotránkozást keltett, a háromszoros gyilkost talán meg is lincselnék, ha a hatóság őrizete alatt nem volna.

UJDONSÁGOK.

* **Ünnep után.** Piros Pünkösöd ünnepének pompás, verőfényes idő kedvezett. A nagy ünnep alkalmából a templomok zsufolásig megteltek ájtatoskodó hivekkel. Pünkösöd vasárnapján a székesegyházban nagy közönség hallgatta végig az ünnepélyes szent misét, amelyet a káptalan tagjai s a központi pápáság segédlete mellett gróf *Széchenyi* Miklós püspök tartott. Az Evangeliumnál *Grócz* Béla prépostkanonok emelkedett szellemű szent beszédet mondott. — A déli korzón és délután ellepte az utcákat az ünneplő közönség s valóságos divatkiállítás mutatót az élelnek, tarka kép. Mindkét napon igen sokan keresték fel a két közeli fürdőt.

* **Az idei Katholikus Nagygyűlés.** Az Országos Katholikus Szövetség igazgatósága megállapított, hogy a XI. Katholikus Nagygyűlést november 12—14 között Budapesten tartják meg. Az előkészítő bizottság tagjai: *Giessen* Sándor dr., *Várady* L. Árpád dr., *Zlinszky* János dr., *Zsembery* István dr. alelnökök, *Hindy* Zoltán dr. igazgató, *Ernst* Sándor dr., *Mihályfi* Akos dr. és *Szebeny* Antal dr.

* **A Nagyváradi Takarékpénztár köréből.** *Hoffbauer* Pál a Nagyváradi Takarékpénztár vezérigazgatója a mai napon kezdte meg 5 hétre terjedő szabadságidejét.

* **A nyugdíjbizottság ülése.** Nagyváradi város nyugdíjbizottsága tegnapi délelőtti ülést tartott a városházán, amelyen tudomásul vették a nyugdíjbizottság 1910. évi zárszámadását, továbbá Sz. Nagy József rendőrt és Fekete J. városi tűzoltót nyugdíjazták.

* **A kinyuló cégtáblák alkalmazása.** Nagyváradon egyes kereskedők kapu nagyságu cégtáblákat aggattak ki üzletük felé s ezekkel állandó rettegésben tartották a járókelőket. Hogy ezen változtatni kellett, azt elismeri mindenki. Változtattak is, de hogyan. A város túllött a célon! Egyszerűen eltiltotta a kinyuló cégtáblákat, sőt még a borbélyok részvényeit és a trafik táblák kidugását is tiltotta. Ilyen rendszer pedig nincsen sehol a világon, pedig más helyen is tudják mi a rend. Meg is változtatta a közgyűlés igen helyesen akként a tilalmat, hogy szabad kinyuló cégtáblákat alkalmazni, de legfeljebb 80 centiméter hosszú és 60 centiméter szélességben. A belügyminiszter a közgyűlés ezen határozatát jóváhagyta.

* **A jogtudós főhadnagy Nagyváradon.** Mástél hónappal ezelőtt röpitette világgá a táviró, hogy *Kolmann* Dezső főhadnagyt a budapesti Tudomány Egyetem doktorrá avatta. Es másnap már ugy beszéltek róla, mint valami hősről. A főhadnagyi két aranycsillag csillogása elszürkült abban a fényben, amit az ügyvédi diploma, mint egy gyönyörű, küzdelmes munka eredménye szórt erre a daliás, robosztus erejű katonára. Neve még eddig páratlanul áll Magyarországon. Ő az első katonatiszt, aki »doktor juris utriusque«. Komoly ambícióját azonban nem szédítette el a bámulat s az érdeklődés hangos üdvözlése, az ünneplés s az ellenségek tüntető barátsága, ami gyáván és hirtelen tör ki az emberekből, valahányszor érzik, hogy valaki nagy lendülettel feljűk került. A doktor főhadnagy rendületlen bizottsággal halad kitűzött útján. Kiséri tudása, erős keresztényi hite, acélos akarata és szívós kitartása. Csupa izzó fölfelé törő energia. Mint fiatal, bajonettjére büszke váradi kadett már izgatta a jövő, a karrier, a nehéz munka. Mig a többi vigan átszórakozza a nyarat, addig ő lázas szomjúsággal lát a tanúáshoz és a négy évfolyam kö-

zötti nyáron leteszi a reál és gimnáziumi vizsgákat s a váradi premontrai főgimnáziumban leérettségizik. A Ludovika három éve után Kolozsvárt hadnagyszkolát s beiratkozik az egyetemre. Már husz éves korában könyvet ír katonai és társadalmi kérdésekről. »A tiszt fegyverhasználati joga, magánéletben és szolgálatban.« E tömöri, értékes mű második kiadását most tervezi a honvédelmi miniszterium. Nyelveket tanul s külföldi kultúrmezetek jogtörténetét tanulmányozza. S emellett publicisztikai hírnévre tesz szert *Gács* Dezső név alatt. A legtekintélyesebb francia revue, az előkelő *L'illustration* fényes honoráriumot küld neki egyik zseniálisan megírt cikkért: »Nők és a katonai kérdések.« A lelkében forrongó erők finom, szellemes versekben törnek elő s 21 éves korában már közkezen forog a *Mozaike* című verskötete. Most, hogy az ünnepekre Váradra jött, körül rajzolták barátai. Ma öt nagy magyar és két külföldi (francia, német) lap munkatársa. Széles alapu műveltsége felkötötte előljárói figyelmét és már háromszor járt külföldön államköltségen.

— Tavaly az egyetemet is hallgattam Dijonban 6 hónapig.

S ma már öt nyelven beszél, főhadnagy és huszonöt éves, tele bizó hittel és törhetetlen ambícióval!

— Hogy most hova megyek? . . . Valószínűleg össze! Angliába. A precíz kiejtésre akarom rászoktatni a nyelvem.

Szerény — a zseniális emberek egyszerűségével és a katonák pompás fegyverkeztséggel. Ahg engedi meg magának, hogy színes terveket bontogasson a jövőre nézve.

Katonai maradok s ha életbe lép az új katonai perrendtartás, akkor katonai-ügyvéd szeretnék lenni. Másrészt úgy mondják, hogy fényes tárlatot nyitott meg előtte ép a napokban a főhercegi kegy . . . (P. F.)

* **Szerencsétlen házasság.** Még egy fél esztendeje sincs, hogy szinte országos nagy nászünnepben forrt rokonságba a Csáky gróf és a Tisza gróf család, amikor az ifju Tisza István gróf feleségül vette gróf Csáky Ilyt. A házasság, ugy látszik, boldogtalan volt, mert nemrég ifju gróf Tisza István hűtlen elhagyás címén válópert indított fiatal hitvese ellen.

* **Baich Péter balesete.** *Baich* Péter, a kitűnő magyar urlovas Bécsben a díjlovaglás alkalmával a kantár egyik szárának szakadása következtében lebukott lováról s bordatörést szenvedett.

* **Az esztári gyilkost elmekórházba szállították.** Már hirt adunk arról, hogy az igazságügyi orvosi tanács és a nagyváradi kir. törvényszéki orvos szakértők *Fülöp* István gazdást, aki édes atyját, *Fülöp* András esztári községi jegyzőt agyonlőtte, — elmebetegnek nyilvánították. Mivel *Fülöp* István e szerint, tettét beszámíthatatlan állapotban követte el, a királyi törvényszék vádtanácsa megszüntette az ellene folyamatba tett bünvádi eljárást és utasította a vizsgálóbíró, hogy intézkedjék *Fülöp* elmekórházba szállítása iránt. A rendőrségnek tegnap kézbesítették a vizsgálóbíró végzését s *Jánossy* Gyula rendőrkapitány azonnal intézkedett hogy *Fülöp* Istvánt megfelelő őrizet mellett az ügyészség fogházából a mentők szállítsák át a Kórház-utcai elmeegógyintézetbe. A mentők tegnap délután több rendőrrel megjelentek az ügyészségen s az elmebeteg gyilkost kivitték az elmekórházba.

* **Véres verekedés a korcsmában.** Nem mulik el egyetlen ünnepnap sem, melyen a falusi korcsmák valamelyikében vér ne folya. Az alkohol igazán minden piros betűs ünnepen megköveteli a maga véres áldozatát. Most, Pünkösöd ünnepén is *Hegykősszáldobágyon* a korcsmában véres verekedés volt, melyen a duhaj, részeg legények meglőtték egyik békés társukat, *Farkas* Józsefet. Összeszólalkozásból keletkezett a verekedés. *Kiss* Károly és *Tóth* Kálmán durván egymásra támadtak, szí-

dalmazták egymást. A szerencsétlen *Farkas* József is beleszólt a vitába és békéltetni kezdte őket. — Legalább Pünkösödkor legyenek békén, ne verekedjete. Azonban vesztére. Belekeverték őt is a verekedésbe, mind több korcsmai legény csatlakozott hozzájuk; az egyik azután: *Balogh* Sándor hirtelen előkapta a revolverét és hasba lötte vele *Farkas* Józsefet. A szerencsétlen embert azonnal ellepte a vér és összeesett. Beszállították Nagyváradra, a közkórházba. A veszekedő legényeket letartóztatták. Az életveszélyes sebesültet *Schlögl* Adolf rendőrtiszt hallgatta ki s a szerencsétlen mindjárt, a kihallgatás után elvesztette eszméletét.

* **A halál menyasszonya.** Szomorú tragédia játszódott le szombaton délután *Margitta* községben egyik igen jómódu ember házában. *Szabó* Teréz végzett postamesternő a szerencsétlen áldozat, aki — ugy látszik — nem tudott szerelem nélkül élni és inkább önkézével akart véget vetni életének. *Margittán* lakott az intelligens szép fiatal leány és várta a vőlegényét, egy budapesti tisztviselőt, akit már régóta szeretett s már az eljegyzés is meg volt. Csak az esküvő volt még hátra. Ennek a napját várta már türelmetlenül. Azonban ezt nem érthette meg, mert egy hibája, jobban mondva, szerencsétlensége van a leánynak. Minden szépsége ellenére, az egyik lába mulib. Es amikor ezt megtudta a vőlegény, visszaküldte a jegygyűrűt. A leány pedig ettől kezdve busult, egyre busult és tegnapelőtt egy őrizetlen pillanatban föbelötte magát. Súlyos sebével beszállították a Biharmegyei közkórházba, ahol nehéz operációt végeztek rajta és sikerült a golyót fejből eltávolítani. Kihallgatásakor tettének okát nem akarta megmondani s most is azt kéri, hagyják őt meghalni, nincs semmi hinni valója az életben.

* **Fantasztikus előadás a Lloydban.** Csodás és élvezetes előadásban lesz része a nagyváradi közönségnek ma, szerdán 7 óra este, a Lloyd kertjében. Ugyanis ekkor tartja előadását *Leó*, a boszorkány mester és szalonbűvész *Leo* mester a közönséget nemcsak oktatólag szórakoztatja, hanem a regényírók fantáziáját felülmúló csodás illúziókban gyönyörködteti. Az előadás a mozgatóképekkel együtt fog tartatni. Kezdeté este 9 órakor.

x **Szülők figyelmébe!** Jól tanuló fiuknak a legnagyobb örömet azzal szerzünk, ha egy jó lövő flóbert-puskát veszünk. Hogyha jót és olcsót akarunk venni, ugy azt csak *LADÁNYI JÓZSEF* puska-művesnél Rákóczi-út, Moskovits-palota lehet kapni, mert nem mindegy hogy az csak flóbert legyen, mert a legtöbb szerencsétlenség a rossz és megbízhatatlan fegyverrel történik, ma már olyan egyének is árusítanak fegyvert, akik ahoz nem értenek, mert gramofon pipa és tollhoz a fegyver nem való. M. kir. lőporáruda. Telefon szám 269.

* **A Püspökfürdő megnyitása** impozáns módon történt meg folyó hó 14-én, vasárnap délután. Tüzes nyári napsugár, hangos madárdal, vig muzikaszó, balzsamos illat jókedv töltik be a levegőt s varázsolnak tündérligetet oda, ahol a hosszú tél alatt a csendesség ütötte fel tanyáját s csak a Pece vize folydogált csendesen s a lótvirág várta már nehezen a ki-keletet, hogy felvehesse pompás nyári öltöze, tét. A fürdő figyelmes és gondos bérlije *Kernáts* János már akkorra mindent előkészített egy, hogy a vendégek tejjel kenyelemben érezzék magukat. Volt is népvándorlás olyan amelyet nem láttak hamarosan az öreg lótvirág s amire az öreg erdei lók is jóváhagyólag bólintgatták évszázados koronáikat. Közel 1500-ra rugott a vendégek száma, ami egyaránt szóltott a f rdő és a vendéglős országkirú nevének. Az ózondus és balzsamos tavaszi levegő, a kiváló határu tükör és kádifürdők, az uszoda nem hiába csábította az embereket a Püspök-fürdőbe

Üdülés után a fehér asztalokhoz telepedett le a közönség, ahol a vendéglős kitűnő borai és Dankó Boldizsár Kálmán m. pécskai zenekarának talp alá való nótái mellett késő éjjelig ünnepezték a nagy napot, a Püspök-fürdő megnyitását.

Oberwalder és Ladstädter udvari kalapgyárosok szalmakalap készítményei legkedvezőbb REICHARD áruháza czégnél kaphatók.

115 A

x **Tavaszi vásár.** Tisztelettel értesítem a mt. nagyközönséget, hogy a csillár és fémáru gyártást megkezdtem s ennél fogva raktáron levő csillár készletemet helyszűke miatt gyári áron, sőt normális elfogadható áron elárulom. Régi csillárok átalakítása galvanizálása, fémáruk rezezése, nickelezése, butorvasalás, portáldiszek stilszerű készítése rajz és terv szerint. *Stern*, Bémer-tér, Telefon 556.

Tudatom a n. é. közönséget, hogy a volt
Ifj. KOHN SÁMUEL-féle
üzletben meglevő árukat még csak
e hó végéig árusítom.

Tovább eladók is akár egészben, akár cikkszerinti partikban előnyösen vehetnek!

FLEGMAN.

Legelegánsabb és
:-: legmodernebb :-:

fényképek

külföldi tanulmányok és ta-
:-: pasztalatok alapján :-:

Molnár Jenő

(Nianek utóda) műtermében.

CZAPFALVI JÓZSEF

mázoló, épület és butorfestő

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.

Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készítését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszerári berendezések és butorok festését, kerü butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készítik

Tisztelettel

358

Czapfalvi József.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk **ÓVÁRY TESTVÉREK**

cég alatt.

Kiváló járságu modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtuk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és legegyszerűbb

cserépkályhák

állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek. Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel **Óváry Testvérek kályhás iparosok**

(Óváry Lajos utóda).

Csengeri-utca 27. szám.

x **Álmatlanság ellen** a »Certus« a legjobb, mert nemcsak a poloskát, de a petéket is megöli. Angol készítmény 80 fillér. Kapható: az **Ujvárosi drogueriában.**

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és
Smyerna ujdonsága-
imra felhívom figyel-
müket. Okvetlen néz-
:: zék meg. ::

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Léway-palota,
Ezredévi emlék-tér sarok.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy **a tavaszi és nyári szöveteim** megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsű pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.
Mintákkal kívánatra háznál szolgálók.

Siessünk Radó és Kertész

női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,

**ki lettár miatt nagy occu-
siót rendez,** hol a következő cikkek kerülnek **olcsón eladásra.**

Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia delainok, ruha diszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — **Most sok pénzt megtakaríthatunk,** ha menyasszonyi kelenyénket itt vesszük.

x **Néhai főtitkár-landó Makutz Ernő** hteol. könyvtárát míg a készlet tart **olcsón** kiárulom. **Benkő A** könyvkeres. Rákóczi-ut 10

Ifj. Rimanóczy Kálmán

mübutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-
darabok avagy egész lakásberendezé-
sek, iparművészeti tervezések és költ-
ségvetések díjmentesen eszközöltet-
nek. Uj szerkezetű service-asztalok
mahagoni, palisander és citromfából.
A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép-
viselete, eredeti gyári árak mellett.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Cigányszerzem.
Csütörtök: Balga szűz. (P. Márkus Emilia vendégfellépte.)
Péntek: Boszorkány. (P. Márkus Emilia vendégfellépte.)
Szombat: Nóra (P. Márkus Emilia vendégfellépte.)
Vasárnap d u. Aranyvirág. Este Kaméliás hölgy. (Márkus Emilia vendégfellépte.)

Lord Piccolo. Közeledik a nyár a kalendáriumban és közeledik a nyári szinkör hívója a színházban. Szerencse, hogy maga a szinkör nem közeledik. Erdélyinek lesz annyi ügyessége, hogy nem vonul ki a temetősorbeli légvonatos faalkotmányba csak azért, hogy állandó üres házak előtt elmélkedjék a pénztárnoka: hogyan lehessen a semmiből valamit csinálni? Lukább a téli színházban ad nyári műsort leszállított helyárák és leszállított művészi igények mellett. Ezt bizonyítja a Lord Piccolhoz címzett üres léhaság is. Szerepeltek benne Asszonyi, Leövei, Kassai, Bihari Böske, Zsigmondi Anna, Gózon, T. Pogány Janka, egy igen ügyes táncos: Nádas Oszkár és mások. Végignézték a rendes színházi közönségből kevesen és mások: utóbbiak azonban még kevesebben.

Agyonverték egy csendőrt.

A bosszu áldozata.

Hivatásának, a hűség kötelességteljesítésnek az áldozata lett *Uj András* csendőr, Pünkösöd vasárnapján *Zsáka* községben, ahol pedig a községbeliek között közkedveltségnek örvendett.

Pünkösöd első napján az Iparos Körben volt, ott mulatozgatott barátaival együtt. Később, 3 óra felé otthagya a kört, bemeat a közeli vendéglőbe és ott csendesen borozgatni kezdett.

A vendéglővel szemben egy kocsmá van, amely hangos volt a paraszt legények lármájától, mulatozásától, részeges dühajkodásától. A legények között voltak *Veres Imre*, *Fejes István*, *Szász Imre* és *Baranyi Sándor*, jó módú gazdák fiai, de mind a négyen híresek voltak a községben garázdaságukról, dühaj, részeges természetükről. Már emiatt büntetve is voltak kihágásért. Akkor a nyomozást ez a csendőr végezte, aki ellen — ugylátszik — a legények már régóta bosszút forraltak.

Éppen kapóra jött nekik, hogy ott látták a csendőrt, szembe a kocsmával. Fokossal felgyerkezve berontottak a vendéglőbe és rátámadtak a csendőrré. Az, bár izmos, erős, hatalmas ember, nem akarta fegyverét használni, hanem szelíden, csitítólágg mondta:

— Ne bántsátok fiuk, én se bántottalak titeket!

A felbőszült legények azonban nem hallgattak rá, hanem dühösen ordították:

— Hogy mertél bennünket elítélni, most meghalsz érte!

A csendőr menekülni igyekezett, ki is jutott a folyosóra. Mikor látta, hogy sehogysem lehet kikerülni a vérontást és élete koroly veszedelemben forog, ki akarta rántani kardját, hogy elűzze magától a legényeket.

Erre már nem volt ideje. A legények között egy háta mögé került, s a fokossal úgy vágta fejbe, hogy azonnal lebukott a földre. Most egymásután sűrűn érték a csapások, a szerencsétlen csendőrt, úgy hogy néhány perc múlva élettelenül terült el a fokos csapások súlya alatt.

A legények a gyilkosság után elmenekültek, de tegnap délelőtt végre sikerült őket elfogni. Nem tagadják tettüket. Mind a négyet bekísérték a nagyváradai ügyészségre.

A szerencsétlenül járt csendőrt tegnap temették el a községben nagy részvét mellett.

EGYESÜLETEK.

A régészeti egyesület közgyűlése.

Június 5-én, hétfő délután tartotta a Bihar-megyei és Nagyvárad Részleti és Történelmi Egyesület ezidei közgyűlését a múzeum nagytermében díszes, előkelő körönség részvételével.

Kiűtette megjelenésével az egyesület gróf *Széchenyi Miklós* v. b. t. t. megyés püspök urát, ki mindvégig élénk és meleg érdeklődéssel kísérte a közgyűlést. Megjelentek továbbá *Fetser Antal* f. sz. püspök, *Hlatky Endre* főispán, *Medvigy Mihály* kuriai bíró, *Grócz Béla* és *Gabriely Lajos* kanonokok, *Novotny S. Alfonz* főgimn. igazgató, *dr. Némethy Gyula*, *Peszkei Ferenc*, *dr. Lestyán Endre*, *dr. Pataky Arnold*, *theológiai tanárok*, *Brém Lőrinc* pápai káplán, *dr. Vucskics Gyula* esperesplébános, *Gyalokay Jenő* cs. és kir. tüzérv. kapitány, *Középpessy Gyula*, *Böszörményi Géza*, *Karakas Károly*, *dr. Thury Kálmán*, *Géczy Lajos*, *Tóth Márton*, *Karácsonyi Károly*, *Grócz Imre*, *Sárréti János*, a növendékpapságból számosan és még nagy érdeklődő körönség.

Az elnöki székbe *dr. Karácsonyi János* elnök gyengékedése miatt *dr. Némethy Gyula*, az Ipolyi gyűjtemény őre foglalta el, ki szívből fakadó szavakkal üdvözölte a megjelent válogatott vendégsereget és odaadott, lelkesebb figyelmébe ajánlja Bihar-megye és Nagyvárad művelti közönségének egyesületünk hazafias kulturális céljainak támogatását, melyre a múzeum kincsei teljesen méltók.

Ugyancsak elnökölt *dr. Némethy Gyula* olvasta fel ezután *dr. Karácsonyi János* becses történelmi értekezését „*Szent László király lovas szobrának alakja és pusztulása*” címmel. A tudós elnök érdekes s egyben szomorú tárgyú dolgozatát osztatlan figyelemmel hallgatták s élénk elismeréssel jutalmazták a megjelentek.

Majd következtek a múlt évi hivatalos jelentések. A titkári jelentést *Peszkei Ferenc* olvasta fel, röviden vázolván az 1910. év történetét. Jogosan emelte ki a nagyközönség fagyos köszönyét, érdeklődésének meg nem érdemelt lanyhaságát, mely miatt anyagiakban a deficit réme béntotta volna működésüket, ha Bihar-megye és Nagyvárad törvényhatósága, a l. sz. székeskáptalan, a Nagyvárad Takarékpénztár, a Bihar-megyei Takarékpénztár, a Magyar Bank, a Kereskedelmi Bank, a Gazdasági és Iparbank, a Környöki Takarékpénztár, a Leszámitoló Bank, a Polgári Takarékpénztár nemeslelkű adományai nem jöttek volna segítségül. Ezúttal is kifejezte az egyesület hálás köszönetét jötevéiknek a közgyűlés helyeslése mellett.

Középpessy Gyula múzeumőri jelentésében a múlt évi örvendetes gyarapodásról számolt be. Ebben is szembeötlő volt, hogy nagyrészt egyesek adományai növelték a múzeum gyűjteményét, mert szűkös anyagi helyzete a vételt nem igen tette lehetővé.

Grócz Béla és *Géczy Lajos* számvizsgálók jelentését olvasta fel ezután *Peszkei Ferenc* titkár, mely szerint a múlt évi bevétel 1815 K 56 fill., a kiadás 1648 K 92 fill. A jelentés szintén panaszodik a tagsági díj hátralékok felszaporodása felett.

A *Mesey Mihály* halála miatt megüresedett választmányi tagságra egyhangulag *Gyalokay Jenő*, tüzérv. kapitányt, jeles hadtörténelmi íróvá választotta meg a közgyűlés. Elnökül *Némethy Gyula* dr. hálás szavakkal emelte ki az új választmányi tagnak, valamint néhány édesatyjának érdemeit az egyesület körül.

Több tárgy nem lévén előök megköszöntö a nagyközönség szives érdeklődését, üdvözölte főleg a Múzeum legújabb jötevéjét, *Széchenyi Miklós* gróf Ó Nagyméltóságát, ki beiktatása örömmel 200 koronát juttatott az egyesület nemes céljaira. Ezután a megjelentek lelkes éljenzése közben a közgyűlést besárta.

Közgyűlés után Ó Excellenciája, *Fetser Antal* püspök, *Hlatky Endre* főispán és *dr. Némethy Gyula* urak szakértő kalauzolása mellett megtekintette a múzeum összes termét. Ó

maga is lelkes műértő, nagy értékű régiségek és képek birtokosa, meglepte mégis a múzeum gazdagsága és megelégedésének nem egy ízben adott kifejezést kísérete előtt. Körülbelül egy órai ott időzés után tért vissza palotájába.

NYILTÉR.

REISZ MIKSA butorgyára

Nagyvárad,

Rákóczi-út 14.

szám alatt

(„APOLLÓ” mellett).

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddal nélkül is készit **kitünő** hirtű **nevű**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

TÁVIRATOK.

Az új pápai nuncius a királynál.

Budapest, jun. 6.

A király holnap déli egy órakor külön kihallgatáson fogadja Schönbrunban Baronát, az új pápai nunciust.

Öngyilkos leány.

Budapest, június 6.

(Saj. tud.) Ma délután a Dunaparton hosszabb ideig sétált egy igen csinosan öltözött leány. Majd hirtelen megállott és gyors elhatározással beleugrott a Dunába. Hullóját még nem sikerült ki fogni.

Villámcsapás a derűs égből.

Rimaszombat, június 6.

(Saj. tud.) A szabó iparosok mulatságán a villám egy nagyobb csoport gyermek közzé csapott. A gyermekek közül 20-an megsebesültek, 1 meghalt. A villámcsapás annál különösebb, mert derűs égből történt.

Vas és rézbutor

GYÁRTI RAKTÁRI

Székényág 3 matracca 19 korona
Sodrcnybetít 10 korona
Rézkarmiss 5 korona
Gyermekág 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.
Tanuló fizetéssel felvétetik.

TANÜGY.

Rajz- és kézimunka kiállítás

A Gyermektanulmányi Társaság s a nagyváradai tanintézetek által a községi polgári fiú iskola helyiségeiben f. hó 4, 5 és 6 napján rendezett rajz és kézimunka kiállítást ünnep első napján d. e. 11 órakor nyitotta meg Hlatky Endre Nagyvárad főispája az egybegyűlt érdeklődők előtt. Számosan látogatták a két ünnepnap a kiállítást, gyönyörködve a kicsinyek s nagyok ügyes, csinos rajzaiban, kézimunkáiban s a gyermek tanulmányozás szempontjából, értékes aoróságokban. Megtekintette a kiállítást Nagy László miniszteri kiküldött is, ki nagy dicsérettel nyilatkozott a kiállításról.

Eltételezve az óriási munkától, mellyel egy ilyen kiállítás előkészítése és rendezése jár, valóban a legnagyobb elismeréssel konstatálhatjuk, hogy a nemes versenyben a helybeli tanintézetek felülmúlni iparkodtak egymást s egészen véve páratlan, meglepő dolgot produkáltak, ami végeredményében megbecsülhetetlen, kellőleg alig értékelhető.

Különösen tanulságos volt a kiállítás a tanítóságra nézve. Figyelmes szemlélet után külön-külön minden egyes iskola kiállításában lehetett oly eredeti motívumot észlelni, mely a többiben nem volt meg.

Ezeknek a különbözőzeteknek, eltérő fel fogásoknak a megfigyelése s összeegyztetéséből leszűrni tanulság, tapasztalat adja meg az alapját a legközelebbi évek tanítási anyagának. Az összeegyztetésre csakis egy ilyen kiállítás nyújt alkalmat, éppen ezért végeztek a kiállítás rendezői derék és hasznos munkát.

Mindössze egy megjegyzésünk s ez az, hogy az ösztönös rajzoknak tulságos forszírozása rendszertelenséget eredményez. Igaz, a modern irányzat hívei kézzel-lábbal tiltakoznak a rendszer, a keretek között való mozgás, a tehetőség beklyóba verése, az egyéni kifejlődés, érvényesülés kerékkötője ellen. De az iskolai, különösen a népiskolai oktatásnál ezt nem vehetjük irányadónak, amennyiben a népiskola növendékeinek nagy része csak a tömeg oktatással bír lépést tartani. A rendszertelenség az egész rajzoktatáson nem uralkodhatik, mert ezáltal kopkodássá válik tanításunk, mi nem vezethet a várt eredményre. Hiszen a világban, a társadalomban minden és minden rendszeren alapul, minden arra van építve s csak nevelő hatása van, ha ezt soha, így a rajzoktatásnál sem téveszthetjük szem elől.

A modern rajzoktatás s a csak tíz-tízöt év előtti izlést, megfigyelő képességet képzelmét egyáltalában nem fejlesztő gépies másolás között egy egész világ van. De viszont az új irányban a szélsőségbe való vivés: szertelenség. Haladjunk tehát az arany közép uton.

Ismételhetjük, hogy a kiállítás értékes, tanulságos és igen sikerült volt úgy erkölcsileg mint anyagilag, amennyiben a »Tanítók Házá«-ra a tetemes kiadások dacára is közel 200 koronát jövedelmezett. A résztvevő növendékek közül nyolcvannyolcan kaptak 1745 korona jutalmat és negyvenen elismerő oklevelet.

Nem hagyhatjuk elismerő szó nélkül azt sem, hogy az újvárosi róm. kath. iskola rajz- és kézügyességi tárgyai feltűnő és megérdemelt nagy sikert arattak, s maga Nagy László miniszteri kiküldött egyenes óhajára ezen iskola kiállítók tárgyainak nagy részét visszatartotta a rendezőség, hogy azokat a gyermektanulmányi társaság a brüsszeli hasonló kiállításra is felküldhesse.

Gratulálunk Szűcs Izó ipariskolai igazgató urnak s munkatársainak, kik szakavatottsággal, fáradságot nem ismerő buzgósággal készítették elő és rendezték a szép kiállítást.

Sz. Gy.

Vizsgálatok a főgimnáziumban. A nagyváradai prem. főgimnáziumban a magántanulók vizsgálati f. hó 13 án (írásbeli) és 14-én (szóbeli) tartatnak meg. A vizsgálatra 13-án reggel 8 órakor kell jelentkezni az igazgatói irodában. A szóbeli érettségi vizsgálatok a főgimnáziumban f. hó 6-án kezdődnek dr Radnai Rezső miniszteri osztálytanácsos elnöklete alatt. Nagyvárad, 1911. évi június hó 3. Az igazgatóság.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Tölgy és bükkfa Parkéták

a legkiválóbb minőségben
lerakással, vagy anélkül

az egyesült parkétgyárak
részvénytársaság képviselő-
ben legelőnyösebben beszerezhetők:

WEISZ LAJOS

keresk. és műszaki iroda

Szacsavay-utca 81.

Telefon 323.

**MEGELŐZOTT
MOSKOVITS
ANATOMIAI CIPŐGYÁR**

NAGYVÁRAD
KÖSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület.)

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

1 üveg Odol	74 kr.
1 » francia szájviz	25 »
1 » száj szagtalanító	50 »
1 tubus dr Heyder foggerém	50 »
8 » Thymol »	20 »
1 » Stomatol »	20 »
1 » téglgy Odontin fogpaszta	55 »
1 drb Odontin betét	35 »
1 üveg Picavan	98 »
1 üveg Bay Rum	35 »
1 » Jera violette brillantin	30 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »
1 » folyékony brillantin	50 »
1 » valódi dió olaj	15 »
1 » » » kivonat	75 »
1 drb bajszkötő	15, 20 85 »

1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.
1 téglgy Margit krém	40 »
1 » Diana krém	65 »
1 drb Dianna szappan	65 »
1 dob Lickner puder	38 »
1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »
1 üveg amerikai petrol	50 »
1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt »
1 fekete champos	12 »
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »
8 drb francia ibolya szappan	50 »
1 » Kiethauser ibolya glycerin szappan	28 »
1 » » Speick szappan	28 »
1 » Windsor szappan	38 »
1 tubus kaloderma	28 »
1 » Beloderma kézfinomító	20 »
1 üvegtéglgy tejcrém	20 »

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánzatu borotva készütlék	1 » 50 »
1 valódi serte hajkefe	70 »
1 dublé bajszkefe	20 »
1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 körömkefe	05 »
1 surolókefe óriási	20 »
1 surolókefe kisebb	10 »
12 drb Royal angol cipő erém	96 »
1 drb cipőerém-kefe kenőkefével	70 »
1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » Jurigatem Zománc	30 »
1 mtr vörös gumicső	60 »
Egynegyed Ko Brunz watta	35 »

Figyeljen az árakra.

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árákról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

805

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

Main railway schedule table for Budapest-Nagyvárad-Kolozsvár route, including arrival and departure times for various stations like Bppest ny. p. u., Szolnok, Püspökladány, etc.

Püspökladány—Debrecen—Szatmár.

Sub-schedule table for Püspökladány-Debrecen-Szatmár route, listing stations and their respective times.

Sub-schedule table for Nagyvárad-Vaskóh-Körösbarafalva route, listing stations like Várad-Velence, Rontó, Féluxfürdő, etc.

Sub-schedule table for Vésztő-Kötegyán-Pusztahollód route, listing stations like Vésztő, Okány, Naggyanté, etc.

Sub-schedule table for Nagyvárad-Békéscsaba-Szeged-Arad route, listing stations like Váradless, Gyapju, Cséffa, etc.

Sub-schedule table for Nagyvárad-Gyoma route, listing stations like Nagyvárad, Ossipuszta, Uj-Palota, etc.

Sub-schedule table for Székelyhid-Margitta-Szilágyosmlyó route, listing stations like Kiskereki-A. vására, Apátkeresztúr, etc.

Sub-schedule table for Nagyvárad-Ermihályfalva route, listing stations like Nagyvárad, Biharpüspöki, Bihar, etc.

Sub-schedule table for Debrecen-Nagyvárad route, listing stations like Debrecen, Szepes-Telegdi-sósfürdő, etc.

Az idő közép-európai idő szerint. A vastag számok gyorsvonat jelentenek. A este 600 órától reggeli 559-ig terjedő idő a percek aláhúzásával van jelezve. Gy.v. = gyorsvonat. Sz.v. = személyvonat. Mv. = motorvonat. Vv. = vegyesvonat. Tvsz. = tehervonat személyzállással. † = a vonat feltételeesen megáll.

Sub-schedule table for Sáránd-Nagyléta-Vértés route, listing stations like Sáránd, Hajdubagos, Hosszupályi, etc.

Sub-schedule table for Debrecen-Nagyvárad route, listing stations like Debrecen, Szepes-Telegdi-sósfürdő, etc.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192**Dajkovits E.**fényirodájában
Sas palotaesküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben, villany felvételei speciálitása
:- utólérhetetlen. :-**TÁTRAY és TSA RT.**

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.**Gyárt:** gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.Biharvármegye legnagyobb gépjavító
műhelye.

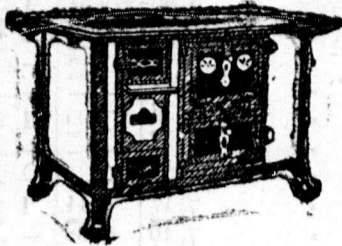
Műszaki gépészmérnöki iroda.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Új lisztüzlet a Bémer-téren!

A mélyen tisztelt közönség kényelmére

a Léderer és Kálmán-féle szeszgyár és gőzmalom részvénytársaság műmalmá

Sz. János-u. 2. sz. a. (Bémer-tér sarok)

városi fióküzletet nyitott, hol a legjobb minőségű fehér és kenyérlisztet, rizs és száraz főzeléket, valamint korpát és takarmánylisztet hoz jutányos árak és szolid kiszolgálás mellett forgalomba. Tiszteletteljesen:

Márkely János

Nagyvárad város adóhivatalától.

7567—1911. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad városban egyenes adót nem fizető utadó köteleseknek 1911 évre összeírása és a természetben leszorgalando kézi napszámok kivétele összeállításán, azok a 219—13037—900. kgy. sz. szabályrendelet 5. §-ához képest folyó évi június hó 6—20-ig a városi adóhivatalnál és pedig: az I-ső Olaszi kerületre nézve a 21. sz. a II-ik Ujvárosi kerületre nézve a 15. sz. és a III-ik Váralja kerületre nézve a 26. sz. szobában 15 napi közszemlére kitétetnek oly figyelmeztetés mellett, hogy azokat az érdekeltek a hivatalos órák alatt megtekinthetik és

hogy az összeírás ellen netaláni felelősség a kitűzött határidőn belül a polgármester ennek határozata ellen pedig a városi közigazgatási bírósághoz — hogy ez ügyben végérvényesen dönt, — nyújtandók be.

A kik pedig a szabályrendelet 8. §-ához képest a három kézi napszámot készpénzben (3 koronával) megváltani kívánják, ebbeli szándékukat az illeték folyó évi július 1-ig a városi adóhivatalnál bejelenthetik s az esedékes váltásdíjat a városi adópénztárnál egyidejűleg kifizetik.

Nagyvárad, 1911. évi június 3-án.

tanácsos h.
Pásstor,
aljegyző.

864

A Bihar megyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%⁰-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

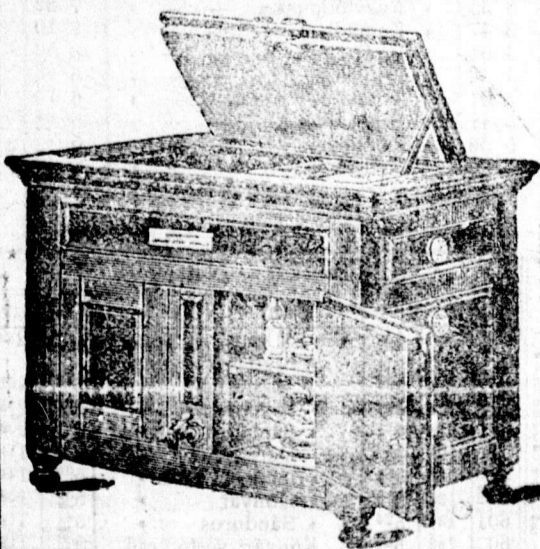
A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámítol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyószámlákra és földbirtokokra. 161

Jégszekrények

nagy választékban

FagylaltgépekLtr. 1 2 3 4
Kor. 10.— 12.50 14.50 17.—**Vajköpülőgépek**Ltr. 1 2 3
Kor. 3.60 4.80 5.60Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.
Modern konyhaberendezések zamáncos és Alumínium edényekből.

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.